

Aluehallitus 04.12.2023 § 201

§ 201

Sosiaali- ja terveystalvveluiden asiakasmaksujen päivittäminen 1.1.2024 alkaen (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno
Jansson Hermanni

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää vahvistaa muutokset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittäviin asiakasmaksuihin liitteen mukaisesti 1.1.2024 alkaen.

Käsittely

Talvnsjohtaja Rajahalme oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 11.17-11.21.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Aluevaltuusto hyväksyi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2023 alkaen 13.12.2022 § 89.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja sääntelevät laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992).

Asiakasmaksulain 1 §:n mukaan sosiaali- ja terveystalvveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksu voidaan periä henkilön maksukyvyyn mukaan. Palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Maksujen enimmäismääristä säädetään asiakasmaksulaisissa ja -asetuksessa. Hyvinvointialue voi päättää periä asiakasmaksut lain määrittelemien reunaehtojen puitteissa. Maksut voidaan periä lain määrittämällä tasolla tai tätä pienempinä. Hyvinvointialue voi päättää myös palvelun maksuttomuudesta.

Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuissa on kalenterivuositainen maksukatto. Maksukattoon lasketaan mukaan esimerkiksi terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalvelujen maksut, fysioterapiamaksut, sairaalan poliklinikkamaksut, lyhytaikaisen laitoshoidon ja laitospalvelun maksut terveydenhuollon ja sosiaalihuollon laitoksissa sekä suun terveydenhuollon maksut. Maksukattoa kerryttävät myös toimeentulotuella maksetut maksut. Maksukatton täytyttyä asiakas saa maksukatton piiriin kuuluvat palvelut pääsääntöisesti maksutta.

Asiakasmaksulain 11 §:n mukaan sosiaalihuollon palvelusta määrätty maksu ja terveydenhuollon palvelusta henkilön maksukyvyyn mukaan

määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Alentamisen ja perimättä jättämisen mahdollisuudesta on annettava tieto palvelun asiakkaalle ymmärrettävästi ja viimeistään maksua perittäessä. Hyvinvointialue voi päättää jättää perimättä tai alentaa myös muita kuin edellä mainittuja maksuja tai jättää maksuja perimättä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Vuonna 2022 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen muodostaneissa kunta- ja kuntayhtymäorganisaatioissa oli käytössä toisistaan poikkeavia asiakasmaksuja ja myös maksujen määräytymisen perusteissa oli eroja. Palveluista perittävät asiakasmaksut ja maksujen määräytymisen perusteet yhtenäistettiin 1.1.2023 alkaen.

Asiakasmaksuihin esitetään vuodelle 2024 päivityksiä, jotka perustuvat hyvinvointialueella valmisteltuihin muutoksiin ja lakisääteisiin kansaneläkeindeksiin ja työeläkeindeksiin mukaisesti korotuksiin. Osaan maksuista voi kohdentua muutos kummallakin tavalla ja lisäksi osa esitetyistä muutoksista on tekstimuutoksia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasmaksuja koskevan asiakirjan muotoiluihin. Kaikki esitettävät muutokset ilmenevät liitteenä olevasta materiaalista. Esitettävät muutokset on merkitty korostusvärillä ja ylivivauksilla.

Hyvinvointialueella valmistellut asiakasmaksujen muutokset

Hyvinvointialue saa periä käyttämättä jätetystä palvelusta maksun, jos asiakas tai hänen edustajansa on varannut vastaanottoajan terveydenhuollon palveluihin tai sosiaali- tai terveydenhuollon lyhytaikaisen hoito- tai asumispalvelupaikan ja asiakas on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa tai paikkaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle tai asianomaiseen yksikköön. Käyttämättä jätetyn palvelun maksua esitetään tarkennettavaksi siten, että maksu voidaan periä ainoastaan erikseen määritellyistä palveluista. Lisäksi esitetään, että käynti tai palvelu tulisi peruuttaa edeltävänä arkipäivänä klo 12.00 mennessä.

Esitetään tarkennusta lääkärintodistuksista ja -lausunnoista perittäviin maksuihin siten, että maksuperusteissa määritellään maksuttomat lääkärintodistukset ja -lausunnot. Muilta osin lääkärintodistukset ja -lausunnot ovat maksullisia.

Ikääntyneiden säännöllisessä kotihoidossa asiakasmaksu määräytyy asiakasmaksulain 10 e §:n mukaisesti palvelun laadun, määrän, palvelun käyttäjän maksukyvyn ja perheen koon mukaan. Asiakasmaksuna peritään tietty prosenttiosuus laissa määritellyn perheen koon mukaisen tulorajan ylittävistä tuloista. Maksu perustuu asiakkaan bruttotuloihin. Vuonna 2022 Länsi-Uudenmaan alueen muodostaneissa organisaatioissa oli päädytty toisistaan poikkeaviin ratkaisuihin säännöllisen kotihoidon maksutaulukoiden osalta. Asiakasmaksujen yhdenmukaistamisen yhteydessä säännöllisen kotihoidon maksut päätettiin periä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella asiakasmaksulain mukaista tasoa matalampina. Esitetään, että säännöllisen kotihoidon asiakasmaksut peritään 1.1.2024 asiakasmaksulain mukaisella tasolla ja, että lääkkeiden annosjakelu, lääkeautomaatti tai sähkölukollinen lääkekaappi huomioidaan jatkossa asiakkaan palvelutuntien määrittelyssä. Muutos lisää asiakasmaksutuottoja vuositasolla enintään noin 2 miljoonaa euroa. Kaikkien säännöllisen kotihoidon asiakkaiden asiakasmaksut nousevat.

Maksujen korotuksen määrä riippuu asiakkaan palvelutunneista, perhekoosta ja tuloista. Säännöllisten kotiin vietävien palvelujen perheen koon mukaiset tulorajat nousevat indeksitarkistuksen vuoksi.

Etäkotihoitoon ja kotikuntoutuksen maksuihin kohdistuu hinnanmuutoksia liitteessä tarkemmin määritellyillä tavoilla, samoin esimerkiksi vaatehuoltopalveluun, peseytymispalveluihin ja kotisiivouksen palvelusetelien määritelmiin.

Turva-uttamispalvelun ja siihen liittyvien lisälaitteiden hinnoittelua esitetään muutettavaksi siten, että turva-uttamispalvelusta peritään jatkossa 45 euron kuukausimaksu aiemman tulosidonnaisen maksun sijaan. Lisäksi turva-uttamispalvelun osalta peritään jatkossa asennusmaksu, turva-uttamisen käyntimaksu sekä erilliset liitteen mukaiset maksut palveluun liitettävistä lisälaitteista. Muutos nostaa asiakkaiden maksuja palvelun yksilöllisen käytön mukaisesti. Turva-uttamispalvelun maksumuutokset lisäävät maksutuottokertymään enintään noin 0,18 miljoonaa euroa vuodessa.

Lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen vuorokausimaksua esitetään nostettavaksi 26 eurosta/vuorokausi 35,90 euroon vuorokaudelta. Maksu koskee sekä ikääntyneiden palveluiden että mielenterveys- ja päihdepalveluiden lyhytaikaista ympärivuorokautista palveluasumista. Esitetty muutos lisää ympärivuorokautisen asumisen asiakasmaksutuottoja enimmillään noin 0,36 milj. euroa/vuosi ja nostaa lyhytaikaisessa hoidossa olevien asiakasmaksuja asiakaskohtaisen käytön mukaan. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden lyhytaikaisen yhteisöllisen asumisen osalta esitetään, että maksu 22,50 vuorokaudelta sisältää jatkossa myös ateriat.

Päivätoiminnan maksuihin kohdistuu muutoksia liitteessä tarkemmin määritellyllä tavalla. Kuntouttavan päivätoiminnan ja osapäivätoiminnan maksuja esitetään korotettaviksi ikääntyneiden palveluiden palvelumuotojen osalta. Lisäksi etäpäivätoiminnan määritelmään lisätään maininta kuntouttavasta etäpäivätoiminnasta. Tekstimuutoksena esitetään, että päivätoiminta korvaa 0,5 vuorokautta omaishoitajan vapaata ja palvelun hinnan määritellään olevan puolet omaishoitajan lakisääteisen vapaan hinnasta. Tilapäisen kotihoitoon, tilapäisen etäkotihoitoon ja tilapäisen kotisairaanhoidon osalta esitetään poistettavaksi vuorokausikohtaiset maksimihinnat, jotka on todettu järjestelmäteknisistä syistä ongelmallisiksi toteuttaa.

Kuntoutuspalveluiden käyntimaksuja esitetään muutettavaksi liitteessä tarkemmin määritellyllä tavalla. Kuntoutuspalveluiden etäkäyntien kestot ovat vastaavia perinteisiä käyntejä lyhyempiä. Tämän vuoksi etäkäyntien hinnaksi esitetään puolta vastaavan tavallisen käynnin maksusta.

Vammaispalvelujen asumisvalmennukseen esitetään pienimuotoisia muutoksia. Omaishoitajan lakisääteisen vapaan osalta esitetään, että sen voi jatkossa jakaa tarvittaessa kahteen osavuorokautiseen palveluun, josta peritään maksuna puolet kokovuorokautisen palvelun maksusta.

Sosiaalihuoltolain- ja vammaispalvelulain mukaisesti järjestettävien kuljetuspalveluiden osalta esitetään, että palvelusta perittävät omavastuut päivitetään vastaamaan hyvinvointialueen kunnissa voimassa olevaa julkisen liikenteen hinnoittelua. Esitetään myös, että taksimatkoista korvataan enintään 35 euroa/matka aiemman 25 euron sijaan.

Kuljetuspalveluiden omavastuuosuuksia esitetään perittäväksi samoin perustein kuin vuonna 2023. HSL:n ja Matkahuollon muuttuneen hinnoittelun vuoksi omavastuuosuuksiin esitetään kuitenkin pienimuotoisia muutoksia liitteestä tarkemmin ilmenevän hinnaston mukaisesti. Esimerkiksi yhdensuuntaisen aikuisen yhden matkan hinta Espoon ja Kauniaisen alueella laskee 3,1 eurosta 2,95 euroon matkalta. Muulla kuin HSL-alueella omavastuiden hinnat määritellään Matkahuollon hinnoittelun vuoksi 30 matkan hinnan perusteella liitteestä tarkemmin ilmenevällä tavalla.

Indeksikorotukset

Valtioneuvosto hyväksyi 23.11.2023 esityksen asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta. Muutoksen perusteella asiakasmaksuasetuksen mukaisiin maksuihin tehdään noin 10 prosentin indeksikorotukset 1.1.2024 lukien. Asiakasmaksulain mukaisiin maksuihin tehdään samoin indeksikorotukset 1.1.2024 lukien sosiaali- ja terveysministeriön ilmoituksen perusteella. Indeksitarkistetut euromäärät ilmenevät kattavasti oheismateriaalista ”Taulukko asiakasmaksulain ja -asetuksen indeksitarkistetuista euromääristä 1.1.2024 alkaen”.

Indeksikorotuksia kohdistuu esimerkiksi poliklinikkakäyntien, lääkärin vastaanottojen, eri ammattiryhmien kotikäyntien sekä lyhytaikaisen laitoshoidon, lyhytaikaisen arviointi- ja kuntoutusjakson sekä päivä- tai yöhoidon maksuihin. Samoin terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkärin käyntimaksuihin, todistus- ja lausuntomaksuihin, suun terveydenhuollon käyntimaksuihin sekä esimerkiksi päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon maksuihin kohdistuu indeksikorotus. Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon lakisääteiset vähimmäiskäyttövarat nousevat indeksimuutoksen vuoksi. Samoin jatkuvien ja säännöllisten kotiin vietävien palvelujen, kuten säännöllisen kotihoidon ja pitkäaikaisen asumispalvelun maksun perusteena olevat tulorajat nousevat.

Indeksimuutokset esitetään tehtäväksi ilmoitetussa muodossa kaikkiin hyvinvointialueen maksuihin, ellei liiteaineistossa ole erikseen esitetty toisin.

Esityksen vaikutukset

Esitetyt muutokset vaikuttavat suoraan palveluiden asiakkaiden hyvinvointialueelle maksamiin asiakasmaksuihin. Asiakaskohtaiset vaikutukset riippuvat käytetystä palvelusta ja säännöllisen palvelun laajuudesta.

Hyvinvointialueella valmistellut muutokset kohdentuvat erityisesti ikääntyneiden säännöllisen kotihoidon, turvapalveluiden, päivätoiminnan sekä ikääntyneiden ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden lyhytaikaisen ympärivuorokautisen asumispalvelun maksuihin. Muutoksia ehdotetaan myös vammaisten ateria- ja ylläpitomaksuihin.

Hyvinvointialueella valmisteltujen asiakasmaksujen muutosesityksen ja keskeisten indeksikorotusten vaikutus hyvinvointialueen maksutulokertymään on enintään noin 4,7 milj. euroa/vuosi. Kaikkien muutosten täsmällistä vaikutusta maksutuottoihin kokonaisuutena on vaikea arvioida.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 22 § 8 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Liitteet

- 1 Luonnos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuiksi 1.1.2024 lukien, ehdotetut muutokset näkyvillä

Oheismateriaali

- Vammaisneuvoston lausunto Sote-asiakasmaksujen muutosesityksestä vuodelle 2024
- Nuorisovaltuuston lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2024
- Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön muistio 17.11.2023, Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ilmoitus eräistä indeksillä tarkistetuista sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista, päivätty 27.11.2023
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asiakasmaksulain ja -asetuksen indeksitarkistettujen euromäärät 1.1.2024 alkaen

Tiedoksi

Päätöshistoria